

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА

ФАКУЛЬТЕТ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ІСПАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Силабус навчальної дисципліни
**ТЕОРЕТИЧНА ГРАМАТИКА ОСНОВНОЇ ІНОЗЕМНОЇ
МОВИ**

Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Галузь знань:	03 Гуманітарні науки
Спеціальність:	035 Філологія
Спеціалізації:	035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська
Освітньо-професійна програма:	«Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська»
Семестр, рік навчання:	7 семестр 4 рік навчання
Статус дисципліни	Обов'язкова
Обсяг:	3 кредити ЄКТС, 90 годин, з яких: лекц. 20 год. практ. 16 год., самостійних 54 години
Мова викладання:	Іспанська, українська
День, час, місце:	Відповідно до розкладу
Викладачі:	Людмила Віталіївна ГРИНЬКО, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри іспанської філології
Контактна інформація:	l.grynko@onu.edu.ua (Гринько Л.В.)
Робоче місце:	Французький бульвар, 24/26, кафедра іспанської філології (ауд. 163В)
Консультації:	Онлайн-консультації: за графіком онлайн Zoom, Skype

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Теоретична граматики іспанської мови» є однією з фундаментальних дисциплін та обов'язковою компонентою в системі підготовки фахівців за спеціальністю 035 Філологія, спеціалізації 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська. **Метою** навчальної дисципліни «Теоретична граматики іспанської мови» є теоретичне висвітлення основ граматичної будови іспанської мови відповідно до сучасного стану лінгвістичних досліджень, а також ознайомлення студентів з найважливішими проблемами сучасних досліджень граматичної будови іспанської мови.

Теоретична граматики іспанської мови досліджується у тісному зв'язку з філософією, логікою, літературознавством, історією. Цей предмет вміщує комплекс гуманітарних і точних наук, що сприяє підвищенню інтелектуального рівня майбутнього фахівця: викладача, філолога, перекладача.

Знання з теоретичної граматики можуть використовуватися у всіх сферах людської мовної комунікації; розуміння граматичної системи мови дає можливість систематизувати в будь-якій сфері людської діяльності; володіння граматичним номенклатурним апаратом полегшує професійне спілкування філологів і є необхідним компонентом при викладанні іспанської мови як іноземної в школах, ліцеях, гімназіях, курсах іноземних мов і особливо у закладах вищої освіти.

Знання з теоретичної граматики надають можливість не тільки знати граматичні правила та виключення з них, але і пояснювати їх, сприяють формуванню самостійного лінгвістичного тлумачення існуючих у іспанській граматиці проблем; навчають узагальнювати спостереження над фактологічним матеріалом та прогнозувати майбутнє розвитку граматичної системи іспанської мови.

Знання теорій іспанської граматичної думки, проблематики наукових дискусій щодо змістової та функціональної природи різних граматичних явищ, які властиві іспанській мові, науково-теоретичних праць вітчизняних та зарубіжних авторів з граматики іспанської мови, методів теоретичної граматики, які можуть бути використані при написанні курсових та магістерських робіт і в подальшому в будь-яких наукових дослідженнях.

Основними завданнями курсу є:

- визначити об'єкт, предмет, мету й завдання теоретичної граматики сучасної іспанської мови;
- з'ясувати її місце серед інших мовознавчих наук; ознайомити студентів із традиційними та новітніми методами наукового пошуку у галузі теоретичної граматики;
- охарактеризувати інструменти теоретичного опису граматичної системи сучасної іспанської мови; розкрити зміст понять граматичного значення і граматичної категорії та надати студентам відомості про систему граматичних категорій сучасної іспанської мови;
- охарактеризувати основні підходи до вивчення синтаксичної будови іспанського речення;
- скерувати студентів на самостійний пошук релевантних наукових джерел, їх критичний аналіз та вироблення власного погляду на досліджувані проблеми;
- сформулювати в молодих науковців навички роботи з емпіричними даними, відповідальність та наукову добросовісність.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

- знати:

- граматичні значення та категорії іспанської мови;
- основні поняття іспанської філології;
- закони мови;
- одиниці мови;
- частини мови;

- рівні мови;
- основоположні теорії іспанської граматичної думки;
- проблематику наукових дискусій щодо змістової та функціональної природи різних граматичних явищ, які властиві іспанській мові;
- науково-теоретичні праці вітчизняних та зарубіжних авторів з граматики іспанської мови;
- **вміти:**
- застосовувати основні поняття теоретичної граматики іспанської мови у професійній діяльності;
- пояснювати теоретичні положення з певного конкретного питання;
- давати самостійне лінгвістичне тлумачення існуючим у іспанській граматиці проблемам;
- збирати, аналізувати та інтерпретувати мовні та літературні факти іспанської мови;
- оперувати спеціальною термінологією з теоретичної граматики іспанської мови;
- узагальнювати спостереження над фактологічним матеріалом.;
- здійснювати фаховий переклад складних граматичних явищ з іспанської мови на українську та з української на іспанську.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Зміст та теоретичні засади навчальної дисципліни «Теоретична граMATика іспанської мови»

Тема №1. ГраMATика практична й теоретична. Основні цілі й завдання курсу. Співвідношення аналітизму та синтетизму в будові сучасної іспанської мови.

Тема №2. Основні одиниці мови: фонема, морфема, слово, словосполучення, речення, надфразова єдність, текст.

Тема №3. ГраMATичне значення та граMATична категорія.

Тема №4. ГраMATика та лексика. Кореляція та взаємодія між ними.

Тема №5. Частини мови. Теорія частин мови у вітчизняній та іноземній лінгвістиці. Критерії для виділення частин мови в українському та іспанському мовознавстві. Поділ частин мови (класів слів) на самостійні (повнозначні) та несамостійні (службові), на змінювані та незмінювані.

Тема №6. Рівні мови: фонетичний, лексичний, граMATичний (Празька лінгвістична школа). Морфологічний та синтаксичний підрівні граMATичного рівня мови. Морфологія. Особливості морфологічної системи іспанської мови (словотворення та словозміна).

Змістовий модуль 2. ГраMATичні категорії імен

Тема №1 *Іменник*. ГраMATичне значення іменника. Лексико-семантичні розряди іменника: загальні та власні назви, назви істот та неістот, конкретні та абстрактні іменники. ГраMATична категорія іменника: лексико-граMATична категорія роду та граMATична категорія числа. Іменники, які мають одну форму числа: *sustantivos singularia i pluralia tantum*. Синтаксичні функції іменника. Субстантивація. Субстантивація часткова (оказіональна) або повна.

Тема №2 Артикль. Система артиклів іспанської мови як основа для вираження категорії ступеня визначеності іменника. Різні підходи до детермінації артикля: службова частина мови /граматична категорія. Система форм артикля: означений, неозначений та нульовий артикль. Особливості перекладу. Морфологічні та синтаксичні функції артикля, стилістичні функції артикля. Вживання артикля з власними назвами.

Тема №3 Прикметник. Граматичне значення прикметника. Лексико-семантичні розряди прикметника; прикметники якісні та відносні. Граматичні категорії прикметника: категорія роду, числа, ступені порівняння. Синтаксичні функції прикметника: атрибутивна і предикативна. Позиція якісного прикметника: препозиція та постпозиція іменній синтагмі. Особливості перекладу. Сполуки прикметника з дієсловом *ser* та *estar*, їх кваліфікаційні відмінності. Особливості перекладу. Ад'єктивація.

Тема № 4. Числівники. Лексико-семантичні розряди числівника: порядкові та кількісні числівники. Синтаксичні функції числівника.

Тема № 5. Займенник. Граматичне значення займенника. Лексико-граматичні розряди займенника: особові, зворотний займенник *se*, присвійні, вказівні, відносні, питальні, неозначені, окличні та заперечні займенники. Синтаксичні функції займенника.

Змістовий модуль 3. Дієслово. Граматичні категорії дієслова

Тема №1. Дієслово. Класифікація. Граматичне значення дієслова. Морфологічні, семантичні та функціональні особливості дієслова.

Тема №2. Граматичні категорії дієслова: час, спосіб, стан, вид, особа, число. Проблема категорії виду. Система опозицій для категорії виду в іспанській мові. Неспівпадіння цієї системи з опозицією в системі категорії виду в українській мові. Особливості перекладу.

Тема №3. Категорія часу. Часи таксису: абсолютні часи та (відносні часи). Система часів індикатива в іспанській мові. Узгодження часів в іспанській мові. Неспівпадіння з українською мовою. Особливості перекладу.

Тема №4. Категорія стану. Складнощі у вживанні аналітичних конструкцій пасиву в іспанській мові. Система опозицій у категорії стану.

Тема №5. Категорія способу в іспанській мові. Часова система та функціонування форм іспанського субхунтива. Проблема імператива. Проблема кондиціоналу. Неспівпадіння системи способів іспанської та української мов. Особливості перекладу.

Тема №6. Неособові форми дієслова: інфінітив, дієприкметник та герундій. Специфіка іспанського герундія. Неспівпадіння функцій іспанського герундія з українським дієприслівником. Особливості перекладу. Недосконала система дієприкметників в іспанській та українській мові. Конструкції з інфінітивом, дієприкметником та герундієм. Розподіл конструкцій з неособовими формами згідно дієслівних категорій часу, виду, способу та стану.

Змістовий модуль 4. Службові слова

Тема №1. Прислівник. Граматичне значення прислівника. Семантична класифікація прислівників. Ступені порівняння. Синтаксичні функції прислівника. Адвербіалізація.

Тема № 2. Прийменник. Граматичне значення прийменника. Класифікація прийменників за їх семантикою та за їх структурою (прості, складні, подвійні), функції прийменників.

Тема №3. Сполучник. Граматичне значення сполучника. Словотворення сполучника.

Тема №4. Частки. Граматичне значення часток. Семантична класифікація часток.

Тема №5. Вигук. Граматичне значення вигуків. Словотворення вигуків. Класифікація вигуків за їх семантикою та за структурою. Синтаксичні функції вигуків. Особливості перекладу вигуків на українську мову.

Методи навчання

Словесні: розповідь, пояснення, бесіда, обговорення проблемних ситуацій, перевірка виконання самостійних завдань.

Наочні: ілюстрація, демонстрація, мультимедійні презентації.

Практичні: практичні вправи, творчі вправи, розробка схем, таблиць, складання опорних конспектів, складання словника понять.

Форми контролю і методи оцінювання

Поточний: усне періодичне опитування здобувачів під час практичних занять, оцінювання якості виконання ними завдань для самостійної роботи.

Періодичний: контрольна робота за змістовим модулем.

Підсумковий: усний іспит після закінчення семестру.

Загальна оцінка з навчальної дисципліни – це сума балів за поточний, періодичний та підсумковий контроль.

У ході **поточного контролю** студент може отримати максимальну сумарну оцінку в 40 балів (по 2 бали з кожної теми першого, другого, третього та за темою 4 четвертого змістового модулей як більш складних та об'ємних (сумарно 36 балів) та по 1 балу за темами 1, 2, 3, 5 четвертого змістового модуля (сумарно 4 бали) при опитуваннях під час лекційних та за рахунок відповідей під час практичних занять). Поточна оцінка з кожного змістового модуля включає також і оцінювання виконання завдань з самостійної роботи під час практичних занять.

Відповідь під час **підсумкового контролю**, а саме усного екзамену, максимально оцінюється в 10 балів за кожну правильну відповідь на кожне з питань екзаменаційного білету (загалом їх 6: 2 теоретичних та 4 практичних). Максимальна сума балів, яку може отримати студент під час екзамену, становить 60 балів. Загальна оцінка з навчальної дисципліни - це сума балів за поточний контроль та підсумковий контроль.

Поточний контроль																					Підсумковий контроль	Загальна оцінка	
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2					Змістовий модуль № 3						Змістовий модуль №4						
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	(усний екзамен)	40+60
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	2	1	60	100

Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	

60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

I. Preguntas generales:

1. Correlación entre la gramática práctica y la gramática teórica.
2. Tareas de la gramática teórica.
3. Correlación entre el léxico y la gramática.
4. Unidades de la lengua.
5. Valores gramaticales y categorías gramaticales.
6. Partes de la oración.
7. El desarrollo del analitismo en el nivel morfológico.
8. El desarrollo del analitismo en el nivel sintáctico.
9. Formas no personales del verbo. Construcciones y giros con infinitivo.
10. Formas no personales del verbo. Sistema de participios. Construcciones y giros con participio.
11. Formas no personales del verbo. Gerundio. Construcciones y giros con gerundio.
12. Oraciones simples, complicadas y compuestas.
13. Lo común y lo específico de las oraciones compuestas por subordinación y coordinación.
14. Orden de palabras.
15. Modos de énfasis.

II. Preguntas de categorías particulares de las partes de la oración:

1. Sustantivo. Categoría de número.
2. Sustantivo. Categoría de género.
3. Sustantivo. Categoría de grado de determinación del sustantivo.
4. Sustantivación.
5. Adjetivo. Categoría de grados de comparación.
6. Posición de adjetivo en sintagma nominal.
7. Clases de pronombres.
8. Categorías de pronombres.
9. Verbo. Categoría de tiempo.
10. Verbo. Categoría de aspecto.
11. Verbo. Categoría de modo.
12. Verbo. Categoría de voz.

- 13.Construcciones verbales.
- 14.Partículas.
- 15.Interjección.

Навчально-методичне забезпечення

1. Гринько Л.В. Introducción al estudio de la gramática teórica del español: conceptos, categorías y unidades base. Методичні рекомендації до самостійної роботи з курсу “Теоретична граматики іспанської мови”. Одеса: ОЛДІ+. 2023. 22 с.
2. Робоча програма з навчальної дисципліни Теоретична граматики основної іноземної мови. Одеса: ОНУ. 2023. 17 с.
3. Силабус навчальної дисципліни Теоретична граматики основної іноземної мови.
4. Мультимедійні презентації.

Рекомендована література

Основна

1. Корбозерова Н.М., Серебрянська А.О. Теоретична граматики сучасної іспанської мови. К.: Видавничий центр КНЛУ, 2005. - 294 с
2. Alarcos Llorach. Gramática descriptiva del español moderno. Madrid: Espasa. 2010. 1847 p.
3. El Manual de la Nueva gramática de la lengua española: RAE y ASALE. Edición: Espasa. 2010. 750 p.
4. Glosario de términos gramaticales RAE e ASALE. Edición Salamanca, 2019. 440 p
5. Nueva Gramática de la lengua española. Morfología y sintaxis: RAE y ASALE. Edición: Espasa, 2009. 4042 p.
6. Peña, Rafael Ángel. Gramática teórica y gramática práctica de la lengua española. Madrid: Forgotten books. 2018. 598 p.

Додаткова

1. Гринько Л.В., Малишева М. Cambios gramaticales en la norma del español moderno: Актуальні питання іноземної філології. Збірник наукових статей Східноєвропейського університету імені Лесі Українки. NS19.Луцьк. 2018. С.59-65.
2. Гринько Л.В. Correlation of modern Spanish grammatical rules and usage /Problem space of modern society: philosophical-communicative and pedagogical interpretations. (колективна монографія). Варшава: Erida Sp.zo.o., 2019. С.45-58.
3. Гринько Л.В. у співавторстві з Нігреєвою О.О., Шуппе Л.В. Засоби вираження категорії вірогідності в сучасній іспанській та італійській мовах // Записки з романо-германської філології. Одеса: ОНУ. 2021. Вип.2 (47).
4. Гринько Л.В. Catégorie de la détermination/indétermination des noms dans la conscience linguistique des Espagnols. Матеріали третьої міжнародної франкофонної конференції в Україні «Мови, науки та практика», Одеса, 2019. С.89-90.

5. Гринько Л.В. Граматична синонімія в іспанській мові (на прикладі вживання морфосформ Subjuntivo, Potencial та Indicativo). Матеріали міжнародної науково-практичної конференції "Проблеми та перспективи розвитку сучасної філологічної науки в Україні та країнах Європи". 17-18.07, 2020. Бая-Маре, Румунія. С.45-48.
6. Гринько Л.В., Нігреєва О.О. Щодо градації засобів вираження категорії вірогідності в іспанській мові /Матеріали науково-практичної конференції «Теоретичні та практичні дослідження в галузі філології та мовознавства». 17-18 вересня 2021. Київ. С.61-65.
7. Литвиненко Е.В. Gramática de la lengua española (en español). К: Вища школа, 1975. 250 с.

Електронні інформаційні ресурси

<https://ebuah.uah.es/dspace/handle/10017/23259>

<https://cvc.cervantes.es/ensenanza/bibliotecaele/diccioele/diccionario/gramaticapedagogica>

<https://www.greelane.com/es/humanidades/ingl%C3%A9s/theoretical-grammar-1692541>

ПОЛІТИКА КУРСУ

(«правила гри»)

Відвідування занять. Регуляція пропусків

Відвідування занять є обов'язковим. В окремих випадках навчання може відбуватись он-лайн з використанням дистанційних технологій. Відпрацювання пропущених занять має бути регулярним за домовленістю з викладачем у години консультацій.

Порядок та умови навчання регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ імені І.І. Мечникова» (poloz-org-osvit-process 2022.pdf).

Дедлайни та перескладання

Слід дотримуватися запропонованих у розкладі термінів складання сесії; перескладання відбувається відповідно до «Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти ОНУ імені І.І. Мечникова (2020 р.)» (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-kontrol_2022.pdf)

Комунікація

Всі робочі оголошення надсилаються на чат академгрупи у Viber або телеграм-канал, а також у групі Skype. Студенти мають регулярно перевіряти повідомлення і вчасно на них реагувати.

